

TIESNEŠU DISCIPLINĀRKOLĒGIJAS LĒMUMS

Rīgā 2022.gada 1.aprīlī

Tiesnešu disciplinārkolēģija šādā sastāvā: sēdes priekšsēdētājs Valerijs Maksimovs, kolēģijas locekļi Alla Šilova, Kaspars Berķis, Ilze Freimane, Inguna Preisa, Ilona Rūķe, Līvija Slica, Aivars Uminskis,

piedaloties Kurzemes rajona tiesas tiesnesim Renaram Jūrmalim, Kurzemes rajona tiesas priekšsēdētājai Aijai Āvai un tieslietu ministra pārstāvei Egītai Ginterei,

izskatīja disciplinārlietu, kas ierosināta ar Kurzemes rajona tiesas priekšsēdētājas 2022.gada 15.februāra lēmumu pret Kurzemes rajona tiesas tiesnesi Renaru Jūrmali par likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” paredzēto ierobežojumu un aizliegumu neievērošanu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Kurzemes rajona tiesas priekšsēdētājas 2022.gada 15.februāra lēmumu pret Kurzemes rajona tiesas tiesnesi Renaru Jūrmali ierosināta disciplinārlieta par likumā „Par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā” (turpmāk – Interešu konflikta novēršanas likums) paredzēto ierobežojumu un aizliegumu neievērošanu.

Lēmumā norādīts, ka Kurzemes rajona tiesas tiesnesis R. Jūrmalis tiesneša pienākumus pilda kopš 2006.gada 7.septembra. Atrodoties tiesneša amatā, R. Jūrmalis vienlaicīgi veicis līgumstrādnieka darbu Dānijā kažokzvēru ādu pārstrādes rūpnīcā, par šo darbu gūstot ienākumus. Līgumstrādnieka darbi veikti 2017.gada novembrī, 2018.gada novembrī, 2019.gada novembrī un 2020.gada novembrī un decembrī. Minētās darbības neatbilst Interešu konflikta novēršanas likuma 7.panta trešajā daļā noteiktajam amatu savienošanas ierobežojumam un 9.pantā noteiktajam ienākumu gūšanas aizliegumam. Tādējādi ir saskatāms pamats disciplinārlietas ierosināšanai saskaņā ar Tiesnešu disciplinārās atbildības likuma 1.panta pirmās daļas 6.punktu.

[2] Tiesnesis R. Jūrmalis sniedzis rakstveida paskaidrojumu tiesas priekšsēdētājai, kur norādījis turpmāk minēto.

[2.1] Līgumdarbi veikti iepriekš pieteiktu atvaļinājumu laikā. Atrodoties atvaļinājumā, tiesnesim nav tiesību parakstīt procesuālus dokumentus vai pieņemt lēmumus, kas saistīti ar tiesneša lietvedībā esošām lietām. Līdz ar to, atrodoties atvaļinājumā, tiesnesim nav amatpersonas pilnvērtīgu funkciju un citu darbu veikšana nav uzskatāma par amatu savienošanu.

[2.2] Pirms līgumdarbu veikšanas 2017.gada novembrī sazinājās ar Valsts ieņēmumu dienestu, kur saņēmis skaidrojumu, ka dienestam būtu iebildumi pret minētajiem darbiem un maksātajiem nodokļiem tikai tādā gadījumā, ja uzņēmums būtu reģistrēts Latvijā, tas būtu kāds

meitas uzņēmums vai arī persona tiktu nosūtīta uz uzņēmumu ārvalstīs kā Latvijas uzņēmuma darbinieks.

[2.3] Saņemto samaksu [...] iztērējis, iegādājoties nepieciešamās lietas sev un savam bērnam, kā arī izlietojis savas uzturēšanās apmaksai Dānijā.

[2.4] Ministru kabineta 2002.gada 22.oktobra noteikumi Nr. 478 „Kārtība, kādā aizpildāmas, iesniedzamas, reģistrējamas un glabājamas valsts amatpersonu deklarācijas un aizpildāmi un iesniedzami valsts amatpersonu saraksti” neparedz pienākumu norādīt līgumdarbu, kurš veikts atvaļinājuma laikā citā valstī. Amatpersonu deklarāciju aizpildes nosacījumi paredz pienākumu uzrādīt īpašuma esību ārvalstīs, taču šāda prasība nav ietverta attiecībā uz nodarbinātību ārvalstīs.

[3] Tiesnešu disciplinārkolēģijas sēdē tiesnesis sniedza paskaidrojumu, kura saturs atbilst rakstveidā sniegtajiem paskaidrojumiem. Papildus vērsa uzmanību, ka Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs ir izbeidzis administratīvā pārkāpuma procesu saistībā ar līgumdarbu Dānijā 2020.gadā.

Tiesas priekšsēdētāja uzturēja lēmumu par disciplinārlietas ierosināšanu. Papildus norādīja, ka tiesneša profesionālā darbība kopumā raksturojama pozitīvi, sūdzības par tiesneša darbu nav saņemtas.

Tieslietu ministra pārstāve E. Gintere norādīja, ka pievienojas lēmumā par disciplinārlietas ierosināšanu norādītajam, uzskata, ka disciplinārlieta ierosināta pamatoti. Tiesnesis arī atvaļinājuma laikā nezaudē sava amata statusu, un viņam ir saistoši visi ierobežojumi.

Motīvu daļa

[4] Pārbaudījusi lēmumā par disciplinārlietas ierosināšanu norādītos apstākļus, uzklaušījusi tiesneša, tiesas priekšsēdētājas un tieslietu ministra pārstāves paskaidrojumus, Tiesnešu disciplinārkolēģija atzīst, ka disciplinārlieta daļā ir ierosināta pamatoti. Tiesnesis ir saucams pie disciplinārās atbildības par Interesu konflikta novēršanas likumā paredzēto ierobežojumu un aizliegumu neievērošanu.

[5] Disciplinārlieta ir ierosināta par līgumdarbu, ko tiesnesis R. Jūrmalis veicis 2017.gada novembrī, 2018.gada novembrī, 2019.gada novembrī, kā arī 2020.gada novembrī un decembrī. Tiesnesis nav apstrīdējis faktu, ka par līgumdarbu Dānijā ir saņēmis atalgojumu [...] pirms nodokļu nomaksas, identiskas summas norādītas Valsts ieņēmumu dienesta 2021.gada 18.oktobra vēstulē Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojam).

[6] Atbilstoši Interesu konflikta novēršanas likuma 1.panta 1.punktā noteiktajam amats darbs vai dienests noteiktu pilnvaru ietvaros publiskas personas iestādē, sabiedriskajā, politiskajā vai reliģiskajā organizācijā, kā arī komercsabiedrībā. Līdz ar to līgumstrādnieka darbs Dānijas komercsabiedrībā ir atzīstams par amatu minētā likuma izpratnē.

Interesu konflikta novēršanas likuma 6.panta pirmajā daļā ir norādīts, ka valsts amatpersonai ir atļauts savienot valsts amatpersonas amatu ar citu amatu, ja šajā likumā vai citā normatīvajā aktā nav paredzēti valsts amatpersonas amata savienošanas ierobežojumi. Atbilstoši Interesu konflikta novēršanas likuma 4.panta pirmās daļas 21.punktam tiesnesis ir

valsts amatpersona. Tādējādi ir pieļaujams, ka tiesneša amats tiek savienots ar citu amatu, ja vien normatīvajos aktos tam nav noteikti ierobežojumi.

No Interēšu konflikta novēršanas likuma 7.panta trešās daļas kopsakarā ar 6.panta ceturto daļu izriet, ka tiesneša amats ir savienojams tikai ar:

1) amatu, kuru tā ieņem saskaņā ar likumu, Saeimas apstiprinātajiem starptautiskajiem līgumiem, Ministru kabineta noteikumiem un rīkojumiem, ja tas neapdraud normatīvajos aktos šai valsts amatpersonai vai institūcijai, kurā tā nodarbināta, noteikto patstāvību;

2) pedagoga, zinātnieka, ārsta, profesionāla sportista vai radošo darbu, arī veicot šo darbu kā saimnieciskās darbības veicējam saskaņā ar likumu „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”;

3) saimniecisko darbību individuālā komersanta statusā vai kā saimnieciskās darbības veicējam saskaņā ar likumu „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”, ja šīs darbības ietvaros tiek gūti ienākumi tikai no lauksaimnieciskās ražošanas, mežizstrādes, zvejniecības, lauku tūrisma vai prakses ārsta profesionālās darbības;

4) saimniecisko darbību, kura tiek veikta, pārvaldot šai valsts amatpersonai piederošo nekustamo īpašumu, kā saimnieciskās darbības veicējam saskaņā ar likumu „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”;

5) tāda pilnvarojuma izpildi, uz kura pamata šī amatpersona rīkojas sava radnieka vārdā, ja tas nerada interēšu konfliktu;

6) amatu Valsts prezidenta izveidotā komisijā, padomē vai Ordeņu kapitulā, ja tas nerada interēšu konfliktu;

7) dienestu Zemessardzē;

8) amatu attiecīgās profesijas vai nozares biedrībā, arī arodbiedrībā;

9) šādiem amatiem, ja tas nerada interēšu konfliktu un ir saņemta tās valsts amatpersonas vai koleģiālās institūcijas rakstveida atļauja, kura attiecīgo personu iecēlusi, ievēlējusi vai apstiprinājusi amatā vai kura minēta šā likuma 8.¹panta vienpadsmitajā daļā:

a) eksperta (konsultanta) darbu, kura izpildes vieta ir citas valsts administrācija, starptautiskā organizācija vai tās pārstāvniecība (misija),

b) amatu biedrībā vai nodibinājumā, vai reliģiskajā organizācijā.

Minētais uzskaitījums ir izsmeļošs, uz ko norāda Interēšu konflikta novēršanas likuma 7.panta trešajā daļā lietotais formulējums, ka tiesnesis un citas šajā daļā norādītās valsts amatpersonas papildus šā likuma 6.panta ceturtajā daļā noteiktajam var savienot valsts amatpersonas amatu *tikai ar* tālāk uzskaitītajiem amatiem.

Disciplinārlietā netiek apstrīdēts, ka tiesneša veiktie līgumdarbi Dānijā neatbilst nevienam no amatiem, kas norādīti Interēšu konflikta novēršanas likuma 6.panta ceturtajā daļā un 7.panta trešajā daļā. Minētais nozīmē, ka R. Jūrmalis ar tiesneša amatu ir savienojis tādu amatu, kas nav atļauts, tādējādi pārkāpjot Interēšu konflikta novēršanas likumā noteiktos amata savienošanas ierobežojumus.

[7] Tiesnešu disciplinārkolēģija nepiekrīt tiesneša viedoklim, ka darba veikšana iepriekš pieteikta ikgadēja atvaļinājuma laikā nav uzskatāma par amatu savienošanu. Ne no Interēšu konfliktu novēršanas likuma, ne citiem normatīviem aktiem neizriet, ka valsts amatpersonas statuss un ar to saistītie ierobežojumi būtu attiecināmi tikai uz laika periodu, kad faktiski tiek pildīti valsts amatpersonas pienākumi. Arī Senāts ir atzinis, ka, atrodoties atvaļinājumā,

tiesnesim tiek saglabātas viņa amata pilnvaras (sk. *Senāta 2008.gada 20.marta sprieduma lietā Nr. SKA-225/2008 (A42290705) 12.punktu*).

[8] Interesu konflikta novēršanas likuma 9.panta pirmajā daļā ir noteikts, ka valsts amatpersonai ir atļauts vienlaikus saņemt atalgojumu par valsts amatpersonas amata pienākumu pildīšanu un atalgojumu par tāda amata pienākumu, uzņēmuma līguma vai pilnvarojuma izpildi, kas tai nav aizliegts ar šo likumu vai citiem likumiem, kā arī gūt ienākumus no komercdarbības vai citiem ienākumu avotiem, kas tai nav aizliegti ar šo likumu vai citiem likumiem. Ņemot vērā, ka tiesnesis nav apstrīdējis faktu, ka par līgumdarbu Dānijā ir saņēmis atalgojumu, atzīstams, ka tiesnesis nav ievērojis Interesu konflikta novēršanas likuma 9.panta pirmajā daļā noteikto aizliegumu saņemt atalgojumu par amatu, kura savienošana ar tiesneša amatu nav atļauta.

[9] Tiesnešu disciplinārās atbildības likuma 4.panta pirmajā daļā redakcijā, kas ir spēkā no 2020.gada 1.jūlijā, ir noteikts, ka disciplinārsodu tiesnesim var uzlikt triju mēnešu laikā pēc disciplinārlietas ierosināšanas dienas, neskaitot tiesneša pagaidu prombūtnes laiku, bet ne vēlāk kā četru gadu laikā pēc disciplinārā pārkāpuma izdarīšanas dienas. Savukārt redakcijā, kas bija spēkā gan 2017.gadā, gan 2018.gadā, gan 2019.gadā minētā tiesību norma paredzēja, ka disciplinārsodu var uzlikt ne vēlāk kā divu gadu laikā pēc disciplinārā pārkāpuma izdarīšanas dienas. Tādējādi pirmajos trīs gadījumos disciplinārie pārkāpumi izdarīti laikā, kad noilgums disciplinārās atbildības piemērošanai bija divi gadi.

2020.gada 14.maija likumā „Grozījumi Tiesnešu disciplinārās atbildības likumā”, ar ko tika noteikts garāks termiņš noilgumam disciplinārā atbildības piemērošanai, nav norādīts, kā šis termiņa pagarinājums attiecas uz pārkāpumiem, kas izdarīti laikā, kad noilguma termiņš bija divi gadi.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa 2000.gada 22.jūnija spriedumā lietā „Coeme and Others v. Belgium”, iesniegums Nr. 32492/96, 146-149.punkts, norādīja, ka likuma, ar ko pagarina noilguma termiņus, tūlītēja piemērošana nepārkāpj Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 7.pantu, jo šo noteikumu nevar interpretēt tādējādi, ka ar procesuālā likuma tūlītējas piemērošanas sekām tiek liegts pagarināt noilguma termiņus, ja apstrīdētajām darbībām nekad nebija iestājies noilgums.

Pārkāpumiem, kas izdarīti pirms noilguma termiņa pagarinājuma – 2018.gada novembrī un 2019.gada novembrī nebija iestājies divu gadu noilguma termiņš 2020.gada 1.jūlijā. Līdz ar to uz šiem pārkāpumiem, tāpat kā uz pārkāpumu, ka izdarīts 2020.gada novembrī un decembrī, ir attiecināms četru gadu noilguma termiņš. Savukārt pārkāpumam, kas izdarīts 2017.gada novembrī, divu gadu noilguma termiņš bija iestājies jau pirms grozījumiem Tiesnešu disciplinārās atbildības likumā, ar ko noilguma termiņu pagarināja. Tādējādi uz šo pārkāpumu ir attiecināms divu gadu noilguma termiņš. Lai arī iepriekš norādīto apstākļu dēļ tam nav nozīmes konkrētās disciplinārlietas izskatīšanā, tiesnešu disciplinārkolēģija vērs uzmanību, ka pārkāpumam, kas izdarīts 2017.gadā, ir beidzies arī četru gadu noilguma termiņš tiesneša saukšanai pie disciplinārās atbildības. Ņemot vērā iestājušos noilgumu, līgumdarbs, ko tiesnesis R. Jūrmalis veica 2017.gada novembrī, ierosinātās disciplinārlietas ietvaros netiek vērtēts.

[10] Tiesnesis vērsa uzmanību, ka Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs ar 2022.gada 10.februāra lēmumu izbeidza administratīvā pārkāpuma procesu, norādot, ka,

izvērtējot administratīvā pārkāpuma lietā esošos pierādījumus, nav konstatējams, ka R. Jūrmalis 2020.gada novembrī un decembrī būtu strādājis un guvis ienākumus Dānijā. Ņemot vērā minēto, tika konstatēts, ka R. Jūrmalis nav izdarījis Interesu konflikta novēršanas likuma 7.panta trešajā daļā noteikto amatu savienošanas pārkāpumu un 9.panta pirmajā daļā noteikto ienākumu gūšanas ierobežojumu pārkāpumu 2020.gada novembrī un decembrī. Līdz ar to tika konstatēts, ka R. Jūrmalis nav izdarījis administratīvo pārkāpumu, par kuru atbildība paredzēta Interesu konflikta novēršanas likuma 32.panta ceturtajā daļā.

Tiesnešu disciplinārkolēģija atzīst, ka pieteicēja argumentam, ka šādā gadījumā, kad tiesnesis ir ticis attaisnots administratīvās atbildības lietā, disciplinārsoda piemērošana radīs *ne bis in idem* principa pārkāpumu, nav izšķirošanas nozīmes. Tā kā tika konstatēts, ka disciplinārpārkāpums ir pieļauts 2018.gada novembrī un 2019.gada novembrī, strādājot līgumdarbu Dānijā un saņemot par to atalgojumu, pat gadījumā, ja uz līgumdarbu 2020.gada novembrī un decembrī būtu attiecināms minētais princips, tas neietekmē secinājumu, ka ir pamats tiesneša saukšanai pie disciplināratbildības.

[11] Atbilstoši Tiesnešu disciplinārās atbildības likuma 7.panta piektajai daļai, uzliekot disciplinārsodu, tiesnešu disciplinārkolēģijai jāņem vērā disciplinārā pārkāpuma raksturs, tā sekas, tiesneša vainas pakāpe nodarījumā, kā arī ziņas, kas raksturo viņa personību un iepriekšējo darbību tiesneša amatā.

Tiesnešu disciplinārkolēģija ņem vērā, ka, lai arī amatu savienošanas fakts un gūtie ienākumi nav tikuši atspoguļoti tiesneša R. Jūrmaļa valsts amatpersonas deklarācijā par 2018.gadu un 2019.gadu, tomēr nav konstatējams, ka konkrētā amatu savienošana būtu radījusi vai būtu varējusi radīt jebkādu personisku vai mantisku ieinteresētību attiecībā uz tiesneša profesionālo darbību. Tiesneša rīcība liecina par nepilnīgu izpratni par Interesu konflikta novēršanas likumā noteiktajiem ierobežojumiem, tomēr šajā rīcībā nav saskatāma ļaunprātība. Turklāt tiesas priekšsēdētāja norādīja, ka R. Jūrmaļa profesionālā darbība kopumā raksturojama pozitīvi, sūdzības par tiesneša darbu nav saņemtas. Ņemot vērā minēto, tiesnešu disciplinārkolēģija atzīst, ka par konkrēto pārkāpumu tiesnesim R. Jūrmalim piemērojama piezīme.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Tiesnešu disciplinārās atbildības likuma 1.panta pirmās daļas 6.punktu, 7.panta otrās daļas 1.punktu un ceturtās daļas 1.punktu, kā arī 11.¹panta pirmo daļu, Tiesnešu disciplinārkolēģija

nolēma

Kurzemes rajona tiesas tiesnesim Renaram Jūrmalim uzlikt disciplinārsodu – piezīmi.
Lēmumu tiesnesis var pārsūdzēt Disciplinārtiesā septiņu dienu laikā no lēmuma saņemšanas dienas.

Sēdes priekšsēdētājs

V. Maksimovs

Kolēģijas locekļi

A. Šilova

K. Berķis
I. Freimane
I. Preisa
I. Rūķe
L. Slica
A. Uminskis